

К. М. Чебанова
3 курс коледж
ФПСР ОНУ імені І. І. Мечникова
Україна, місто Одеса
Науковий керівник:
доцент кафедри соціальної роботи
С. В. Гладченко

ГЕНДЕР У МУСУЛЬМАНСТВІ

В сучасному світі більше півмільярда жінок дотримуються вимог традиційних ісламських норм, оскільки мешкають в суспільствах, в яких діють релігійні догми і канони. У багатьох мусульманських країнах роль жінки в громадському і сімейному житті, а також права жінок в цілому розглядаються через призму релігії. Іншими словами, контекст прав жіночої частини суспільства визначається на основі шаріату, трактується мусульманськими богословами традиціоналістами за допомогою державного законодавства. І потрібно визнати, що вплив

релігійного табування часто має серйозні негативні наслідки для соціально-правового статусу жінок в цих країнах.

Незважаючи на численні дослідження в західній, мусульманській і вітчизняній науці, освітлення багатьох проблем, що торкаються цієї теми, не відрізняється об'єктивністю. Проте насправді багато обмежень, передбачених цими законами, не пов'язані з ісламом, іноді вони навіть суперечать релігійній доктрині, хоча самим суспільством визнаються як виключно релігійні.

Мусульманська правова система, на відміну від інших, приділяє велику увагу нормуванню сімейно-шлюбних правовідносин, і правовому положенню саме жінки. В той же час, слід зазначити, що в цьому суспільстві релігія являлася, а в деяких країнах мусульманського світу досі залишається основою координації цих правовідносин.

У мусульманських країнах питання про рівність жінок і чоловіків стоїть особливо гостро. Жінка за своєю природою є слабким і уразливим членом суспільства, у зв'язку з чим і виникає необхідність в особливому підході захисту прав жінок і їх регламентації.

Крім того важливим є і те, що упродовж тривалого часу саме релігійні догми, а не світські, визначали громадський устрій в ісламських країнах, тому і зараз вони займають провідне положення в житті цих держав. У свою чергу треба відмітити, що в цьому і є специфіка мусульманських країн, у зв'язку з чим європейська і ісламська концепції про права жінок не можуть бути однаковими, оскільки ця система не сумісна з мусульманською мораллю [3].

«Загальна декларація прав людини» 1948 р. проголошує рівність усіх людей в правах і свободах незалежно від расової приналежності, кольору шкіри, гендеру, релігії і так далі (стаття 2); право на життя і особисту недоторканість(стаття 3); рівність усіх перед законом (стаття 7); право на честь і гідність (стаття 12); на притулку (стаття 12); на свободу слова, совісті, релігії (стаття 18) і так далі [1]. Багато міжнародних правових актів не

регламентуються як джерела ісламського права, і їх виконання не є священним обов'язком, і відповідно ніяких санкцій за порушення цих законів на відміну від ісламського права не передбачають.

Існує думка про те, що мусульманки не мають права, про які так часто згадується в Сурі, Аятах, Корані і в інших нормативних документах, затверджених у ряді мусульманських країн - наслідок неправильного розуміння будови мусульманського світу. Іслам, як релігія і як правова система, включає усі аспекти, що регулюють життя мусульман, як чоловіків, так і жінок.

Але все таки варто відмітити, що правовий статус жінок у мусульманському світі був підданий ряду змін. Вплив європейських держав сприяв сепарації держави від релігії, що привело до відносної демократизації мусульманського суспільства. Сьогодні жінка у мусульманському світі активна, тобто навчання і робота для жінок дозволені, вони займаються журналістською діяльністю і так далі. Проте багато сімей, як і їх предки, продовжують жити традиційно, оскільки саме від матерів залежить вихованість і релігійність майбутніх поколінь.

Дослідження сучасних політичних і соціальних проблем жінок у деяких країнах ісламу дозволяє виявити ключові чинники, що формують політику і ідеологію відносно жінок, де виражені феміністські тенденції. Тут необхідно відмітити, що рівність жінки із чоловіками у світському житті в певній мірі була досягнута у багатьох арабських країнах, але в той же час чоловіче домінування часто залишається нормою в межах будинку, а також відносно сімейного права. У цих країнах активістів феміністського руху найбільше цікавить статус жінки в мусульманському суспільстві, стан приватних прав при розлученні, в процесі виховання, негативні і позитивні наслідки роботи жінок на виробництві і їх участі в громадській сфері.

Фемінізм в становленні самосвідомості жінок ми розглядаємо не як реакцію або наслідок впливу західних ідей, а як автономне явище. Якщо проаналізувати культурні чинники в контексті чотирнадцяти століть ісламської традиції, то можна відмітити наявність у мусульманському світі позитивного

сприйняття сучасних тенденцій ісламського фемінізму. Характерно, що одній з форм трансформації сприйняття статусу жінки у мусульманському світі можна розглядати тенденцію, коли наявність феміністського руху в тій або іншій країні мусульманськими ідеологами і лідерами політичної еліти представляється як прогресивне явище.

В цілому більшість авторів дотримуються тієї точки зору, що, незважаючи на стримуючий характер приписів Корану і Сунни в розвитку сучасного мусульманського права, воно йтиме в прогресивному руслі соціально-економічного і політичного розвитку мусульманських країн, знаходячи способи обґрунтування нових правових норм, пояснюючі виникаючі громадські стосунки.

Список використаних джерел

1. Всеобщая декларация прав человека / Электронный ресурс – Режим доступа: <http://www.un.org/ru/universal-declaration-human-rights/index.html>
2. Магомедов А. М. Права женщин в исламском праве. // Евразийский юридический журнал. – 2011. - №10 (41). – С. 57-62.